

Δημήτρης Πέτρου*

"Νέοι, νέαν εξουσία κατέχετε"***

Αντιλαμβάνομαι τόσο την εξέγερση όσο και την ποίηση ως πρωτίστως εσωτερικές διεργασίες. Στην πλατωνική *Πολιτεία*, απ' όπου οι ποιητές εξορίστηκαν, κάθε προσπάθεια επιστροφής τους σημαίνει μια κάλυψη εσωτερικών αποστάσεων.

Τί συμβαίνει, όμως, όταν ο ποιητής αποφασίσει να διανύσει προς τα πίσω όλη αυτή την απόσταση και τελικά επιστρέψει; Ως τί επιστρέφει; Και κυρίως, ποιον αναγνωρίζει στο πρόσωπό του και στις προθέσεις του;

Αναρωτιέμαι αν η αρχετυπική μορφή που ενδύεται ο ποιητής μπροστά στην πολιτεία είναι αυτή του Οιδίποδα ή αυτή του Προμηθέα.

Αλλά πως θα ορίζαμε έναν οιδιπόδειο ποιητή και πώς έναν προμηθειικό;

Όταν ο Χάρολντ Μπλουμ, στην *Αγωνία της Επίδρασης*, με όλες τις επιφυλάξεις που έθεσαν οι επικριτές του, ενέταξε στην ανάλυσή του φροϋδικά στοιχεία μίλησε για ένα είδος πνευματικής πατροκτονίας που οφείλει να διαπράξει κάθε ποιητής που ζει στη σκιά του πατέρα, του καταξιωμένου πνευματικού προγόνου.

Πάνω σ' αυτή τη σκέψη προχωρώ. Ως άλλος Οιδίποδας, ο νέος ποιητής θα πρέπει να «σκοτώσει» αυτό το πρότυπο. Να περάσει από την άγνοια και το περιθώριο στη γνώση και το προνόμιο αποκτώντας εξουσία ή έστω πρόσβαση σε αυτή. Άρα, δεν μιλάμε για μία ουσιαστική εξέγερση (μια έκρηξη δηλαδή που αδιαφορεί για την επόμενη μέρα) αλλά περισσότερο για μια εναλλαγή προσώπων, για μία τελετή διαδοχής, για ένα νέο status quo. Ο ποιητικός του λόγος πλησιάζει τον θεσμικό λόγο και οι αναζητήσεις του παραμένουν οντολογικές, δηλαδή υπαρξιακές, σταθερά στραμμένες στην προοπτική του εθνικού ποιητή.

Στον αντίποδα, πιστεύω, βρίσκεται ο Προμηθέας, σύμβολο αντίστασης και ανυπακοής με το βλέμμα του στραμμένο στην κοινωνία των ανθρώπων. Όταν ο Προμηθέας χαρίζει κρυφά από τους θεούς τη φωτιά στους ανθρώπους τάσσεται με τους εξουσιαζόμενους, όχι με τους εξουσιαστές. Όχι μόνο δεν ισχυροποιείται, αλλά τιμωρείται από το Κράτος και τη Βία υπενθυμίζοντας την τάση της εξουσίας να μετατοπίζεται, κοινώς να αλλάζει χέρια, λέγοντας στο νέο δωδεκάθεο: νέοι, νέαν εξουσίαν κατέχετε.

Κι όσο ο ποιητικός λόγος των κοινωνικών, προμηθειικών ποιητών γίνεται παρεμβατικός τόσο το προεξοφλημένο ως μοναχά αισθητικό μέλλον της ποίησης ανακτά, έστω και διαλειμματικά, τα συλλογικά αντανακλαστικά του.

Υπάρχει και ένας τρίτος δρόμος, ή καλύτερα θα το έλεγα μονοπάτι. Μακριά από δίπολα και κατηγοριοποιήσεις που αφορούν είτε την αισθητικοποίηση της πολιτικής, είτε την πολιτικοποίηση της τέχνης. Μακριά από τη διαλεκτική του εξουσιαστικού φαινομένου

που οδηγεί στην εργαλειοποίηση ακόμα και του ποιητικού λόγου μετατρέποντας τον σε λόγο κανονιστικό. Μακριά από δομές και νόρμες.

Είναι ο δρόμος της σιωπής σε μια εποχή που οι λέξεις έχουν φορτωθεί την πολυσημία του κενού νοήματος. Μια σιωπή που δεν σημαίνει κατ' ανάγκη στέρηση ταυτότητας, ούτε σιγή, αλλά μια σιωπή ως θέση και απάντηση. Μια σιωπή ηχηρή, επιθετική, που στο τέρμα αυτού του δρόμου οδηγεί στην ρήξη, στο καθαφικό «τη εξαιρέσει εμού»

Κλείνω διαλέγοντας ως επίλογο αυτού του μικρού σημειώματος ένα ποίημα του πλέον προμηθεϊκού ποιητή μας Γιάννη Ρίτσου:

Να μην ακούγεται!

... Στη δίκη

τον ρώτησαν, τον ξαναρώτησαν...

Εκείνος ούτε λέξη...

Τότε ο πρόεδρος

χτύπησε το κουδούνι δυνατά, φώναξε,

οργίστηκε: να γίνει ησυχία,

να μην ακούγεται η σιωπή του

κατηγορούμενου!..

(*Μαρτυρίες Α'*, 1963)

* Ποιητής

** *Αισχύλος, Προμηθέας Δεσμώτη*, στ. 955)